

Kymenlaakson hyvinvointialueen työikäisten mielenterveys- ja päihdepalvelut

Heli Kainulainen, Integraatiopalvelujohtaja

Työikäisten päihde- ja mielenterveyspalveluiden tietofoorumi 08.05.2023

Kymenlaakson hyvinvointialue

Kymenlaakson hyvinvointialueen vastuulla ovat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, pelastustoimen palvelut sekä opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut

6

Kuntaa

Hamina, Kotka, Kouvola, Miehikkälä, Pyhtää ja Virolahti

asutuksesta keskittyy

50%

Kouvolaan ja

50%

Kotka-Hamina seutukuntaan

162 812 asukasta vuoden 2020 lopussa

Ennusteen mukaan väestö vähenee

- 9%

Vuoteen 2030 mennessä

- 15%

Vuoteen 2040 mennessä

Vahvuudet

- Suuri osa alueen asukkaista voi hyvin: lapsista, nuorista ja perheistä 80 %
- Kymenlaakso tarjoaa asukkailleen hyvän asuinpaikan sijainnin, liikenneyhteyksien, kustannustason sekä osaavan ja sitoutuvan työvoiman kannalta
- Alueella on jo aloitettu toiminnan yhtenäistäminen ja kehittäminen

Haasteet

- Väestö ikääntyy ja vähenee
- Tuleva valtionrahoitus ei kata nykykustannuksia
- Harvaan asutettu maakunta
- Kahden keskuskaupungin malli haastaa aidosti yhtenäisen hyvinvointialueen toimintaa
- Sosioekonomiset haasteet, kuten työttömyys, pienituloisuus, ovat yleisiä

NÄIN MEILLÄ KYMENLAAKSOSSA VOIDAAN:

Hyvinvointikertomus Painopiste 1.

Päihteetön elämä ja sen tukeminen

Käyttää liikaa alkoholia

20–64-vuotiaat

31%

Koko maa 30%

yli 65-vuotiaat

32%

Koko maa 31%

Alkoholijuomien
myynti
100% alkoholina

9 litraa

Koko maa 8,5 litraa

Tupakoi

16–64-vuotiaat

16,5%

Koko maa 15,5%

Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran

8.–9. luokkalaiset

9,6%

Koko maa 8,9%

amm. oppil. 1.–2.
vuoden opiskelijat

22,6%

Koko maa 20,1%

lukion 1.–2.
vuoden opiskelijat

9,6%

Koko maa 14%

Pelaa vähintään yhtä
rahapelityyppiä

12 viime kk aikana
15–74-vuotiaat

42%

Koko maa 29%

Mielenterveys- ja päihdepalvelut Kymenlaakson hyvinvointialueella, työtä tehdään eri tulosalueilla

Psykiatriset ja päihdepalvelut tulosalue

tulosalueen johtaja, vastuuylilääkäri Ari Ronkainen, ylihoitaja Susanna Rämä

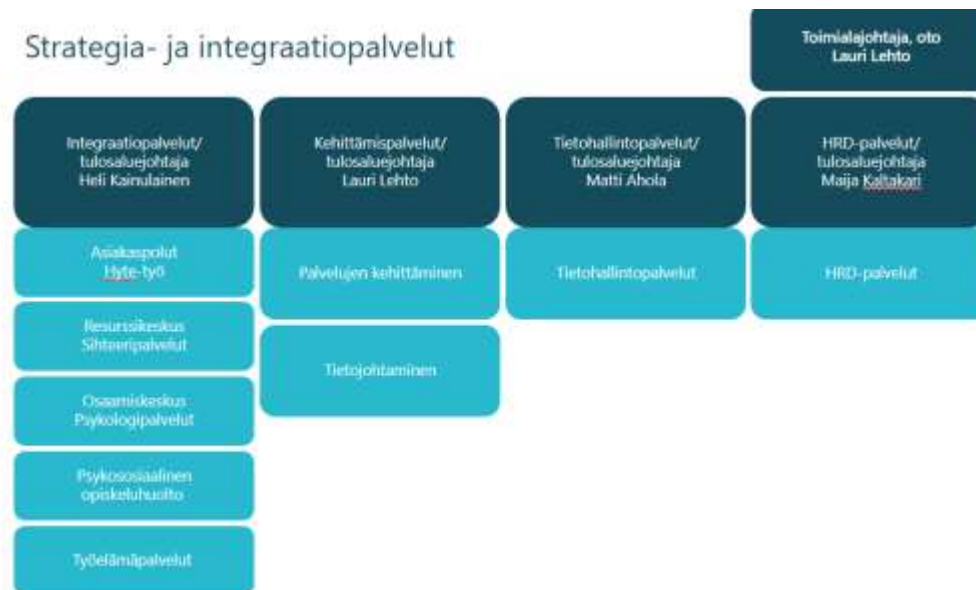

Aktuuri: 26.4.2023 2.

Toimiala: Sosiaalipalvelut

Strategia- ja integraatiopalvelut

Käytännössä

- Aikuissosiaalityö ja perustason mielenterveyspalvelut tekee tiivistä yhteistyötä, aikuissosiaalityö jalkautuu matalan kynnyksen terveysneuvontapisteeseen säännöllisesti
- Psykiatrian poliklinikoilla työskentelee sosiaaliohjaajia sekä sosiaalityöntekijöitä, jotka arvioivat yhdessä terveydenhuollon ammattilaisten kanssa asiakkaiden tarpeita ja tekevät sosiaalihuollon päätökset (päihdehuollon kuntouttava laitoshoido ja mielen-terveys ja/tai päihdeasiakkaiden asumisen palvelut)
- Terveysosiaalityötä eri psykiatrian yksiköissä (osastot ja poliklinikat)
- Päiväkeskustoimintaa suunnitellaan yhteistyössä sote ja järjestöt
- Asumisen palvelut tuotetaan asumispalveluiden tulosalueella osana sosiaalipalveluja
- Strategia- ja integraatiopalvelut tukee tulosalueita integraatiotehtävässä ja hyvinvointialueen toimialojen ja palvelujen välisten asiakasprosessien toteutumista

Esimerkkejä toimintamalleista

- Päihdeasiakkaan hoidon/ palvelun porrasteisuus
- Digihoitopolut
- Päihdetiimi- malli, Sosiaali- ja terveysneuvontaPISTE
- Matalan kynnyksen ryhmät
- Vieroitushoito
- Järjestöyhteistyö

- päihde- ja riippuvuushoito tulee järjestää monimuotoisesti.
- Hoidon jatkuvuus on varmistettava
- Päihteiden käytöstä johtuva välitön vieroitushoidon tarve kuuluu kiireellisen hoidon piiriin.

Päihdeasiakkaiden hoidon porrasteisuus

Haittoja vähentävä työ	Varhainen puuttuminen	Vieroitus	Kuntoutus
<u>Sosiaali-</u> ja terveysneuvonta PISTE	Kaikki toimijat	Terveysasemat	Terveysasemat / mielenterveys- ja päihdehoitajat
<ul style="list-style-type: none"> <u>Sosiaali-</u> ja terveysneuvontaa anonyymisti Ruiskujen ja neulojen vaihto Kokemusasiatuntijan tapaamiset (jalkautuva työ) 	<ul style="list-style-type: none"> <u>Puheeksiotto</u>, motivointi Seulonta Hoitoon ohjaus (esim. poliisit ja työnantajat) 	<ul style="list-style-type: none"> Alkoholivieroitus avohoidossa Antabus- / <u>naltreksonialoitus</u> 	<ul style="list-style-type: none"> Päihdekuntoutus avohoidossa, lyhytterapiat Toiminnallisten riippuvuuksien kuntoutus Ryhmätoiminta
Järjestötoimijat	Asiakasohjaus / Kaiku24	Terveysasemat / mielenterveys- ja päihdehoitajat	Mielenterveys- ja päihdepoliiklinikat
<ul style="list-style-type: none"> Tapaamispaikkojen matalan kynnyksen kohtaaminen ja tuki Tuki asunnottomille 	<ul style="list-style-type: none"> Ohjaus ja neuvonta Hoidon tarpeen arviointi Digihoitopolut Terapianavigaattori 	<ul style="list-style-type: none"> Ohjaus alkoholi- huume ja lääkevieroitukseen laitoksessa Alkoholi- /huume- ja lääkevieroitus avohoidossa Antabus- / <u>naltreksonialoitus</u> 	<ul style="list-style-type: none"> Päihdekuntoutus avohoidossa Toiminnallisten riippuvuuksien kuntoutus Ryhmätoiminta Sosiaaliohjaus ja sosiaalityö
	Yleissairaalapsykiatria ja päivystyksen hoitajat	Mielenterveys- ja päihdepoliiklinikat	Korvaushoitoyksiköt
	<ul style="list-style-type: none"> Päivystyksessä / sairaalassa olevan potilaan palvelutarpeen arviointi ja ohjaus palveluiden piiriin 	<ul style="list-style-type: none"> Ohjaus alkoholivieroitukseen laitoksessa Ohjaus huume-/lääkevieroitukseen laitoksessa Alkoholi- /huume- ja lääkevieroitus avohoidossa Antabus- / <u>naltreksonialoitus</u> 	<ul style="list-style-type: none"> Korvaushoidon aloittaminen Korvaushoito (lääkehoito sekä kuntoutus) Ryhmät Sosiaaliohjaus- ja sosiaalityö
	Terveysasemat	<u>Selviämis-</u> ja vieroitushoito	<u>Selviämis-</u> ja vieroitushoito, laituskuntoutus
	<ul style="list-style-type: none"> Poliisin ohjaama päihderiippuvuuden arvio (alkoholi) <u>Puheeksiotto</u> osana terveysaseman normaalia vastaanottotyötä 	<ul style="list-style-type: none"> Selviämishoito Lyhytaikainen vieroitus 1-5 vrk Pitkäaikainen vieroitus 2vk - 1 kk Hankitaan puitesopimusjärjestelyllä, useita palveluntuottajia 	<ul style="list-style-type: none"> Selviämishoito Lyhytaikainen vieroitus 1-5 vrk Pitkäaikainen vieroitus 2vk - 1 kk päihdelaituskuntoutus Hankitaan puitesopimusjärjestelyllä, useita palveluntuottajia
	Terveysasemat, <u>miepä</u> -hoitajat		Asumisen palvelut
	<ul style="list-style-type: none"> Riippuvuusarviot Motivointi ja hoitoon sitouttaminen 		<ul style="list-style-type: none"> Tukee kuntoutumista Tuettu asuminen, palveluasuminen, tehostettu palveluasuminen
			Järjestötoimijat
			<ul style="list-style-type: none"> Tuki asiakkaille esim. kuntoutuksen jälkeen

Alkoholinkäytön itsearviointi – palvelupolku 1. vaihe

Tarpeen tunnistaminen

Kirjautuminen, käyttöönotto

Tavoitteen valinta

Itsehoito-ohjelma

1. Etsin tietoa alkoholinkäytöstä ja/tai päihdepalveluista

2. Saan ohjauksen itsearvioon Chatbotilta tai Palveluiden sivuilta

Kymenlaakson hyvinvointialue

Asiointipalvelu

3. Kirjaudun Kymsojen Asiointipalveluun ja hyväksyn käyttöehdot

Suomi.fi

4. Siirryn tunnistautuneena palveluun

5. Alkoholinkäytön itsearviointi auttaa minua tilanteeni kartoituksessa

6. Tilannekartoituksen jälkeen minut ohjataan itsehoito-polulle, jos se sopii minulle

7. Valitsen tavoitteeseeni sopivan itsehoito-ohjelman.

Vähentäjän itsehoito-ohjelma

Lopettajan itsehoito-ohjelma

8. Asiointipalvelu ohjaa minua – näen itsehoito-ohjelman tehtävälliställeni.

9. Teen itsehoito-ohjelman

10. Jos tilanteeni pahenee tai tarvitsen ammattilaisen apua, voin pyytää yhteydenottoa

Mikko Mallas

Minua on alkanut mietityttää alkoholinkäyttöni. Omasta mielestäni en juo paljon, mutta vaimo on huomauttanut asiasta nyt muutaman kerran. Etsin tietoa asiasta ja päätän tehdä alkoholinkäytön itsearvioinnin Kymsojen Asiointipalvelussa.

Tilanteeni vaikuttaa vielä suhteellisen hyvältä, mutta päätän aloittaa Vähentäjän itsehoito-ohjelman. Ohjelman avulla voin tarkastella tottumuksiani rauhassa ja tehdä muutoksia jos se on tarpeen.

Katja - Miepä-etähoitaja

Käsittelen yhteydenottoja, jotka tulevat itsearviointityökalusta tai viestillä. Näen asiakkaan täyttämät esitiedot sekä Audit-C tuloksen suoraan yhteydenottoetiketillä.

Otan asiakkaaseen yhteyttä viestillä tai puhelimitse ja teen tilannearvion sekä suunnitelman asiakkaalle.

PISTEEn palvelut

- Sosiaali- ja terveysneuvonta
 - Käyttövälineiden vaihto
 - Turvallisen pistämisen neuvonta
- Tartuntatautien leviämisen ehkäisy
 - C-hepatiitin (ja HIV:n) anonyymitestaus
 - Lähetteet testeihin laboratorioon
 - C-hepatiitin hoito
 - Rokottaminen (A- ja B- hepatiitti)
- Motivoivaa keskusteluapua
Sairaanhoitaja
- Palveluohjausta
Sosiaalityöntekijä
- Kohtaaminen, yhteisöllisyys
 - Kokemusasiantuntija
 - Kahvitarjoilu
- väylä muihin palveluihin
perustason palvelut, erikoissairaanhoido
Muiden palveluiden jalkautuminen
PISTEeseen mahdollista
- Hoidon aloitus/ hoitosuhde
 - Kun potilaalla ollut tai voidaan olettaa tulevan haasteita onnistua ajanvaraukseen perustuvassa hoitosuhteessa
- Vuonna 2022 noin 4000 anonyymia asiointia

Päihdetiimi

- Sairaanhoidajista ja sosiaalityöntekijöistä koostuva verkosto, joka työskentelee haastavampien päihdeasiakkaiden kanssa
- Työtä tehdään pääsääntöisesti sote-keskus ympäristössä, mutta vahvana työmuotona on myös jalkautuva työ muihin yksiköihin
- Tarjoaa myös walk-in palvelua sosiaali- ja terveysneuvonta PISTEessä
- Konsultaatiomahdollisuus

Matalan kynnyksen ryhmät

- Ryhmä on tarkoitettu henkilöille, joilla on halua, tavoitteita ja toiveita saada päihteiden käyttönsä hallintaan.
- Täysi-ikäisille suunnattu ryhmä on osa perusterveydenhuollon mielenterveys- ja päihdepalveluiden kehittyvää matalan kynnyksen toimintaa ja palvelutarjonnan lisäämistä. Ryhmän tavoitteena on lisätä ymmärrystä riippuvuusongelmaan ja siitä toipumiseen.
- Ryhmä on maksuton eikä siihen tarvitse lähetettä. Ryhmään hakeutuvat tavataan kasvotusten tai heidän kanssaan keskustellaan puhelimitse ennen ryhmän alkua.

Vieroitushoito

- Ostopalvelu
 - Selviämishoito ja alkoholivieroitus 24/7 Kouvolassa
 - Huumevieroitukset pääsääntöisesti suunnitellusti, päivystys voi ohjata suoraan
- Toimintamalli sovittu eri verkostojen kanssa, arviointi säännöllisesti
- Jatkohoito huomioitu

Mielenterveys- ja järjestöverkosto Kymenlaaksossa

- Säännöllisesti kokoontuva verkosto
- Yhteistyötä tehdään suoraan järjestöjen kanssa ja sovitaan toimintamalleista
- Yhteiset esitteet ja ohjauksen mallit sovittu
- Hyvinvointialue ja kunnat avustavat järjestötoimijoita – hva:n malli päivityksessä

Kesken olevia asioita

- Päiväkeskustoiminta /sosiaalihuollon palvelut vrt. järjestöjen päiväkeskukset
 - Suunnitelmissa että osaan nykyisistä yksiköistä jalkautuisi sosiaalityön palvelut
- Hoidon jatkuvuuden turvaaminen silloin, kun potilas siirtyy terveydenhuollon yksiköstä toiseen tai sosiaalihuollon laitos- tai asumispalveluihin.
 - Jatkuvaa yhdessä suunnittelua ja työskentelyä tarvitaan edelleen
- Hoitoon pääsyn edelleen sujuvoittaminen
- Etävastaanottojen lisääminen
- Liikkuvien ja kotiin vietävien palvelujen edelleen kehittäminen

Kiitos!

heli.kainulainen@kymenhva.fi